

Gyakorlati eszköz gyámoknak

Bevezetés a nemzetközi
védelembe

Gyakorlati eszköz gyámoknak

Bevezetés a nemzetközi védelembe

2023. október

2022. január 19-én az Európai Menekültügyi Támogatási Hivatal (EASO) az Európai Unió Menekültügyi Ügynökségévé (EUAA) vált. Az EASO-ra, az EASO termékeire és szerveire való valamennyi hivatkozást az EUAA-ra való hivatkozásként kell értelmezni.

Kézirat lezárva: 2023. szeptember

Az alábbi információk esetleges felhasználásáért sem az Európai Unió Menekültügyi Ügynöksége (EUAA), sem az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA), sem pedig az EUAA vagy az FRA nevében eljáró más személy nem tehető felelőssé.

Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2025

PDF ISBN 978-92-9410-374-1 doi:10.27847/203090 BZ-03-23-276-HU-N

© Az Európai Unió Menekültügyi Ügynöksége (EUAA) és az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA), 2025

Borítókép, Photographee.eu © AdobeStock, 2025

A többszörözés a forrás feltüntetésével engedélyezett. A nem az EUAA vagy az FRA tulajdonában lévő elemek felhasználása vagy sokszorosítása érdekében közvetlenül a szerzői jog tulajdonosához kell engedélyért fordulni.

Az eszköztárról

Az Európai Unió Menekültügyi Ügynöksége (EUAA) és az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége (FRA) egyesítette erőit, hogy kidolgozzon egy gyakorlati eszköztárat a nemzetközi védelemre szoruló kísértő nélküli gyermekek gyámjai számára. A cél a gyámok támogatása a menekültügyi eljárás – beleértve a 604/2013/EU rendelet („Dublin III” rendelet) ⁽¹⁾ szerinti eljárást és az átmeneti védelmet is – során felmerülő mindennapi feladataikban és kötelezettségeikben. A gyakorlati eszközök sorozata a következő témákkal foglalkozik:

- átmeneti védelem;
- bevezetés a nemzetközi védelembe;
- általános menekültügyi eljárás;
- transznacionális eljárások.

A négy füzet kiegészíti egymást.

E gyakorlati eszközök célja, hogy a gyám jobban tudja tájékoztatni és segíteni a gyermekeket a folyamat során, és ezáltal segítse őket abban, hogy jobban megértsék az egyes lépések jelentőségét. Javulni fog a gyermek érdemi részvétele, és jobban tud majd tájékozott döntéseket hozni.

A jól működő gyámsági rendszerek alapvető fontosságúak a gyermek mindenképp felett álló érdekének és a gyermekek jogainak előmozdítása szempontjából. A gyám felel annak biztosításáért, hogy az adott eljárás alatt, és mindaddig, amíg a gyermek számára nem találnak tartós megoldást, foglalkozzanak a gyermek jogi, szociális, orvosi és pszichológiai igényeivel.

A gyakorlati eszközök összeállításának előkészítése során az EUAA és az FRA gyors igényfelmérés keretében konzultált az Európai Gyámügyi Hálózattal, hogy meghatározza a célokat és a gyakorlati eszközök hatókörébe tartozó témákat.

Ezen eszköztár célcsoportjára tekintettel az eszközök az FRA és az Európai Bizottság ⁽²⁾ gyámságról szóló kézikönyvén alapulnak, és összhangban vannak az FRA gyámoknak szóló képzési moduljaival ⁽³⁾, valamint az EUAA képzési programjával ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács [604/2013/EU rendelete](#) (2013. június 26.) egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról (átdolgozás) (HL L 180., 2013.6.29.).

⁽²⁾ Az FRA és az Európai Bizottság, *Gyámság a szülői felügyelet nélkül maradt gyermekek számára – Kézikönyv a gyámsági rendszerek megerősítéséhez az emberkereskedelem gyermek áldozatainak sajátos szükségleteiről való gondoskodás érdekében*, 2014. június 30.

⁽³⁾ Az FRA e-tanulási weboldala elérhető a következő címen: <https://e-learning.fra.europa.eu/>.

⁽⁴⁾ Az EUAA képzési katalógus elérhető a következő címen: <https://euaa.europa.eu/publications/training-catalogue-20222023>.

Tartalom

Rövidítések jegyzéke	5
Az eszközről	6
1. Mit jelent a nemzetközi védelem?	7
1.1. Menekült jogállás	8
1.2. Kiegészítő védelem	9
2. Melyek a nemzetközi védelem fő alapelvei?	12
3. Milyen jogi keretrendszer vonatkozik a gyermek jogaira a nemzetközi védelemben?	17
3.1. Nemzetközi és regionális jogi keretrendszer	17
3.2. Uniós jogi keretrendszer	18
4. Mit kell tennem gyámként, hogy támogassam a nemzetközi védelmet kérelmező gyermeket?	21
4.1. Hogyan támogassam a gyermeket?	21
4.2. A gyermek mindenek felett álló érdekének érvényesítése a menekültügyi eljárásban	26
4.3. A gyermek részvételének elősegítése	28
1. melléklet További források	30
Ábrák jegyzéke	34

Rövidítések jegyzéke

Rövidítés	Fogalommeghatározás
A gyermek jogairól szóló egyezmény/az egyezmény	Az Egyesült Nemzetek gyermek jogairól szóló egyezménye
APD	A menekültügyi eljárásról szóló irányelv – Az Európai Parlament és a Tanács 2013/32/EU irányelve (2013. június 26.) a nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról (átdolgozás)
EJEE	Az Emberi Jogok Európai Egyezménye – Európa Tanács, Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény és az azt módosító 11. és 14. jegyzőkönyvek, 1950. november 4., ETS 5
EUAA	Az Európai Unió Menekültügyi Ügynöksége
EUB	Az Európai Unió Bírósága
EU+ országok	Az uniós tagállamok és a schengeni társult országok
FRA	Az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége
KEMR	Közös európai menekültügyi rendszer
Kvalifikációs irányelv	Kvalifikációs irányelv – Az Európai Parlament és a Tanács 2011/95/EU irányelve (2011. december 13.) a harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról (átdolgozás)
Menekültügyi egyezmény	A menekültek helyzetére vonatkozó, 1951. évi egyezmény és annak 1967. évi jegyzőkönyve (az EU menekültügyi jogszabályaiban és az EU Bírósága által „genfi egyezményként” emlegetett dokumentum)
RCD	A befogadási feltételekről szóló irányelv – Az Európai Parlament és a Tanács 2013/33/EU irányelve (2013. június 26.) a nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó szabályok megállapításáról (átdolgozás)
Tagállamok	EU-tagállamok

Az eszközről

Ez az eszköz a nemzetközi védelem bevezetésére összpontosít ⁽⁵⁾.

Célja, hogy megismertesse az újonnan kinevezett gyámokat a nemzetközi védelem fogalmával, a menekültügyi eljárás keretében elismert védelem lehetséges formáival, a vonatkozó jogi kerettel és a gyermek ezzel kapcsolatos jogaival.

Az eszköz négy részből áll:

1. Mit jelent a nemzetközi védelem?

Ez a fejezet a nemzetközi és az uniós jogban szereplő alapvető fogalommeghatározásokat tartalmazza, és általános áttekintést nyújt a menekült jogállásról és a kiegészítő védelmi jogállásról.

2. Melyek a nemzetközi védelem jogi alapelvei?

Ez a fejezet ismerteti a visszaküldés tilalmának elvét, a menedékjog iránti kérelemhez való jogot, az élethez való jogot és a kínzás tilalmát.

3. Milyen jogi keretrendszer vonatkozik a gyermek jogaira?

Ez a fejezet részletesen ismerteti a gyermek jogairól szóló egyezményben (egyezmény) foglalt elveket és legfontosabb jogokat ⁽⁶⁾, valamint ezek kapcsolatát a nemzetközi védelemmel.

4. Mire van szükségem gyámként a gyermek támogatásához?

Ez a fejezet útmutatást nyújt a gyámnak a gyermekek támogatásakor figyelembe veendő kulcsfontosságú szempontokról a nemzetközi védelemhez való hozzáférés során.

Az eszköz hiperhivatkozásokat tartalmaz a nemzetközi védelemmel kapcsolatos további forrásokra és tájékoztató anyagokra.

Felelősségkizáró nyilatkozat

Ezt az eszközt a közös európai menekültügyi rendszer (KEMR) uniós intézmények általi reformja során dolgozták ki. A megszövegezés idején számos eszköz csak javaslatként állt rendelkezésre, nem pedig végleges és elfogadott jogi dokumentumként. Ezért ezt az eszközt a kidolgozásakor jogilag hatályos KEMR-eszközök alapján állították össze.

Az ebben az eszközben szereplő információkat a lehető legnagyobb gondossággal kutattuk, értékeltük és elemeztük. Mindazonáltal nem állítható, hogy ez a dokumentum kimerítő jellegű.

⁽⁵⁾ Az átmeneti védelemről bővebben lásd: EUAA-FRA, [*Gyakorlati eszköz gyámoknak – Átmeneti védelem az Ukrajnából menekülő kísérő nélküli kiskorúak számára*](#), 2022. november

⁽⁶⁾ Az ENSZ Közgyűlése, [*Egyezmény a gyermek jogairól*](#), 1989. november 20., az Egyesült Nemzetek szerződéseinek gyűjteménye, 1577. kötet, 3. o.

1. Mit jelent a nemzetközi védelem?

A nemzetközi védelem annak módja, ahogyan az államok **védelmet nyújtanak** harmadik országok állampolgárainak, ha őket az **állampolgárságuk vagy szokásos tartózkodási helyük szerinti országban (ha hontalanok) üldöztetés vagy súlyos sérelem** fenyegeti. Nemzetközi védelemre szorulhat az a személy, aki fél a származási országába vagy szokásos tartózkodási helyére való visszatéréstől, mert faji, illetőleg vallási okok, nemzeti hovatartozása, politikai meggyőződése vagy egy meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása miatt megalapozottan fél az üldöztetéstől, vagy súlyos sérelem veszélye fenyegeti.

A nemzetközi védelem területén – különösen a **menekült jogállással és a visszaküldés tilalmának elvével** kapcsolatban – a két fő nemzetközi jogi eszköz a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi genfi egyezmény és az ahhoz tartozó 1967. évi jegyzőkönyv ⁽⁷⁾. Az egyezmény meghatározza, hogy ki számít menekültnek, a menekülteknek milyen jogaik vannak, és milyen nemzetközi normák vonatkoznak a velük szembeni bánásmódra.

A nemzetközi védelem és az alapvető jogok tiszteletben tartása iránti igény kielégítése érdekében európai szinten létrejött a KEMR. A 2011/95/EU irányelv (kvalifikációs irányelv) ⁽⁸⁾ bevezette a **nemzetközi védelem egy további formáját, a „kiegészítő védelmet”**.

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy az átmeneti védelem szintén a nemzetközi védelem egyik formája. Az átmeneti védelem olyan kivételes intézkedés, amely azonnali és átmeneti védelmet nyújt a nem uniós országokból származó olyan személyek tömeges beáramlása esetén, akik nem tudnak visszatérni származási országukba. A jogalapot a 2001/55/EK tanácsi irányelv ⁽⁹⁾ képezi, amelyet a volt Jugoszláviában 2001-ben kirobbant konfliktusok után fogadtak el, de csak 2022 márciusában, az Ukrajna elleni orosz katonai inváziót követően léptették életbe először. A 2001/55/EK tanácsi irányelvet azért léptették életbe, hogy az Ukrajnából menekülő személyek átmeneti védelemért folyamodhassanak, és azonnali védelmet kapjanak az EU-ban.

Egyes tagállamok a nemzeti védelem más formáit is biztosíthatják a gyermekek számára, például kiskorúságuk alapján kiadott tartózkodási engedélyt, nemzeti védelem alatt maradásra vonatkozó engedélyt, például humanitárius okokból, tanulmányi okokból vagy egészségügyi megfontolásokból, vagy különleges védelmet a családon belüli erőszak áldozatai számára.

⁽⁷⁾ Az ENSZ Közgyűlése, [a menekültek helyzetére vonatkozó egyezmény](#), Genf, 1951. július 28., Egyesült Nemzetek Szerződéseinek Gyűjteménye, 189. kötet, 137. o., és a [menekültek jogállásáról szóló jegyzőkönyv](#), 1967. január 31., Egyesült Nemzetek Szerződéseinek Gyűjteménye, 606. kötet, 267. o. (az EU menekültügyi jogszabályaiban és az Európai Unió Bírósága által „genfi egyezményként” említett dokumentumok).

⁽⁸⁾ Az Európai Parlament és a Tanács [2011/95/EU irányelve](#) (2011. december 13.) a harmadik országbeli állampolgárok és hontalan személyek nemzetközi védelemre jogosultként való elismerésére, az egységes menekült- vagy kiegészítő védelmet biztosító jogállásra, valamint a nyújtott védelem tartalmára vonatkozó szabályokról (átdolgozás) (HL L 337., 2011.12.20.).

⁽⁹⁾ A [Tanács 2001/55/EK irányelve](#) (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7.).

Kapcsolódó kiadvány

Az átmeneti védelemről szóló irányelv gyermekekre történő alkalmazásáról bővebben lásd: EUAA-FRA, [*Gyakorlati eszköz gyámoknak – Átmeneti védelem az Ukrajnából menekülő kísérő nélküli kiskorúak számára*](#), 2022. november.

1.1. Menekült jogállás

Az 1951. évi menekültügyi egyezmény ⁽¹⁰⁾ és a kvalifikációs irányelv ⁽¹¹⁾ határozza meg, hogy ki számít menekültnek.

A kvalifikációs irányelv (átdolgozás) 2. cikkének d) pontja

„menekült”: harmadik ország olyan állampolgára, aki faji, illetőleg vallási okok, nemzeti hovatartozása, politikai meggyőződése avagy meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása miatti üldöztetéstől való megalapozott félelme miatt az állampolgársága szerinti országán kívül tartózkodik, és nem tudja, vagy az üldöztetéstől való félelmében nem kívánja annak az országnak a védelmét igénybe venni; vagy olyan hontalan személy, aki korábbi szokásos tartózkodási helyén kívül tartózkodva a fenti okoknál fogva nem tud, vagy az üldöztetéstől való félelmében nem akar oda visszatérni, és akire a 12. cikk [kizárás] nem vonatkozik.

A kérelmező akkor jogosult menekült jogállásra, ha megfelel a menekült fogalommeghatározás valamennyi, alább felsorolt kritériumának.

- Hontalan kérelmezők esetében az állampolgárságuk vagy korábbi szokásos tartózkodási helyük szerinti ország **kívül** tartózkodnak;
- Fennáll **az üldöztetéstől való megalapozott félelem ténye**;
- Az üldöztetés az **öt ok** (faji, illetőleg vallási okok, nemzeti hovatartozás, politikai meggyőződés vagy egy meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozás) közül egy vagy több miatt történik;
- E félelem miatt a kérelmező **nem tudja vagy nem kívánja igénybe venni az országa védelmét**;

A kizárási rendelkezések egyike sem alkalmazandó. Kizárás akkor alkalmazható, ha komoly okok alapján feltételezhető, hogy a gyermek – aki elérte a büntethetőségi korhatárt – például háborús bűncselekményt vagy súlyos, nem politikai bűncselekményt követett el azon az

⁽¹⁰⁾ A menekültügyi egyezmény 1.(A) cikkének 2. bekezdése.

⁽¹¹⁾ A kvalifikációs irányelv 2. cikkének d) pontja.

országon kívül, ahol a gyermek menedéket kér (vagy kiegészítő védelem esetén, hogy veszélyt jelent a közösségre vagy a tagállam biztonságára) ⁽¹²⁾.

A kvalifikációs irányelv meghatározza a menekült fogalmának kulcskonceptióit, nevezetesen az üldöztetést ⁽¹³⁾, az üldöztetés forrásait ⁽¹⁴⁾, a védelem nyújtóit ⁽¹⁵⁾, az üldöztetés öt okának meghatározását ⁽¹⁶⁾ és a kizáró okot ⁽¹⁷⁾.

1.2. Kiegészítő védelem

A menekült jogállás csak akkor adható meg, ha az üldöztetéstől való megalapozott félelem a fent említett öt ok legalább egyikéhez kapcsolódik. Vannak más helyzetek is, amikor a személyeket súlyos sérelem veszélye fenyegetné, ha visszaküldenék őket hazájukba, és ezért védelemre szorulnának. Az uniós menekültügyi *vívmányok* rendelkeznek a nemzetközi védelem egy további formájáról, a kiegészítő védelemről.

A kvalifikációs irányelv (átdolgozás) 2. cikkének f) pontja

olyan harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy, aki nem minősül menekültnek, de akivel kapcsolatban megalapozott okokból azt kell feltételezni, hogy származási országába, illetőleg hontalan személy esetében a korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti országba való visszatérése esetén súlyos sérelem elszenvedése tényleges veszélyének lenne kitéve; valamint akire a 17. cikk (1) és (2) bekezdése nem vonatkozik

Egy személy akkor jogosult kiegészítő védelemre, ha:

- **nem jogosult** menekült jogállásra;
továbbá
- ha visszaküldenék őt származási országába, súlyos sérelem **tényleges veszélyének** lenne kitéve.

⁽¹²⁾ A menekült jogállás és a kiegészítő védelem kvalifikációs irányelvben meghatározott kizáró okai hasonlóak, és az 1951. évi menekültügyi egyezmény 1F. cikkének rendelkezéseiből következnek. Meg kell azonban jegyezni, hogy a menekült jogállás (12. cikk) és a kiegészítő védelem (17. cikk) kvalifikációs irányelvben meghatározott kizáró okai nem teljesen azonosak. Az irányelv 17. cikkének (1) bekezdése mellőzi a súlyos bűncselekmények egyes követelményeit (17. cikk (1) bekezdésének b) pontja), a kiegészítő védelem esetén pedig további kizáró okokat vezet be (17. cikk (1) bekezdésének d) pontja és 17. cikk (3) bekezdése). További útmutatásért lásd: [EASO. Gyakorlati útmutató: Kizárás](#), 2017. január

⁽¹³⁾ A kvalifikációs irányelv 9. cikke.

⁽¹⁴⁾ A kvalifikációs irányelv 6. cikke.

⁽¹⁵⁾ A kvalifikációs irányelv 7. cikke.

⁽¹⁶⁾ A kvalifikációs irányelv 10. cikke.

⁽¹⁷⁾ A kvalifikációs irányelv 12. és 17. cikke.

Az alábbiak minősülnek súlyos sérelemnek:

- **halálbüntetés** kiszabása vagy végrehajtása; vagy
- kínzás vagy **embertelen**, illetve megalázó **bánásmód** vagy büntetés; vagy
- nemzetközi vagy belső fegyveres konfliktushelyzetekben felmerülő megkülönböztetés nélküli erőszak következtében **polgári személy életének** vagy **testi épségének** súlyos és egyedi **fenyegetettsége** ⁽¹⁸⁾.

Az eljáró hatóság először mindig azt vizsgálja meg, hogy a kérelmező jogosult-e menekült jogállásra, és ha nem, akkor jogosult-e kiegészítő védelemre ⁽¹⁹⁾.

1. ábra A védelem típusai

Menekült jogállás

- A származási vagy a szokásos tartózkodási hely szerinti országon kívül.
- Megalapozott félelem az üldöztetéstől a következők miatt:
 - faji okok,
 - vallás,
 - nemzeti hovatartozás,
 - politikai meggyőződés, vagy,
 - egy meghatározott társadalmi csoporthoz tartozás.
- Nincs védelem a származási vagy szokásos tartózkodási hely szerinti országban.
- Nem vonatkozik rá kizárás.

Kiegészítő védelmi jogállás

- Nem menekült.
- A származási vagy a szokásos tartózkodási hely szerinti országon kívül.
- Súlyos sérelem tényleges veszélye:
 - halálbüntetés kiszabása vagy végrehajtása,
 - kínzás vagy embertelen, illetve megalázó bánásmód vagy büntetés, vagy,
 - nemzetközi vagy belső fegyveres konfliktushelyzetekben felmerülő megkülönböztetés nélküli erőszak következtében súlyos és egyedi fenyegetettség.
- Nincs védelem a származási vagy szokásos tartózkodási hely szerinti országban.
- Nem vonatkozik rá kizárás.

Megjegyzendő, hogy saját nemzeti jogszabályaik alapján egyes EU+ országok a nemzetközi védelmi eljáráson keresztül vagy közvetlenül az illetékes hatóságokhoz benyújtott egyedi kérelem alapján is biztosíthatnak egyfajta nemzeti védelmet. A humanitárius okokra alapozott különleges védelmi engedélyek nem minősülnek a nemzetközi védelem valamely formájának.

⁽¹⁸⁾ A kvalifikációs irányelv 15. cikke.

⁽¹⁹⁾ Az Európai Parlament és a Tanács [2013/32/EU irányelve](#) (2013. június 26.) a nemzetközi védelem megadására és visszavonására vonatkozó közös eljárásokról (átdolgozás), HL L 180/60., 2013.6.29.; (menekültügyi eljárásról szóló irányelv, APD)

Az ilyen típusú engedélyek általában határozott időre szólnak, és megújíthatók. További információért tájékozódjon a nemzeti jogszabályokból.

Gyakorlati tipp

Fontos, hogy gyámként ismerje a menekült jogállás és a kiegészítő védelem fogalmának elemeit, hogy segítsen a gyermeknek eligazodni a menekültügyi eljárásban, segítsen a kérelem nyilvántartásba vételében, és abban, hogy a személyes meghallgatásra vigye magával a megfelelő dokumentumokat és nyilatkozatokat.

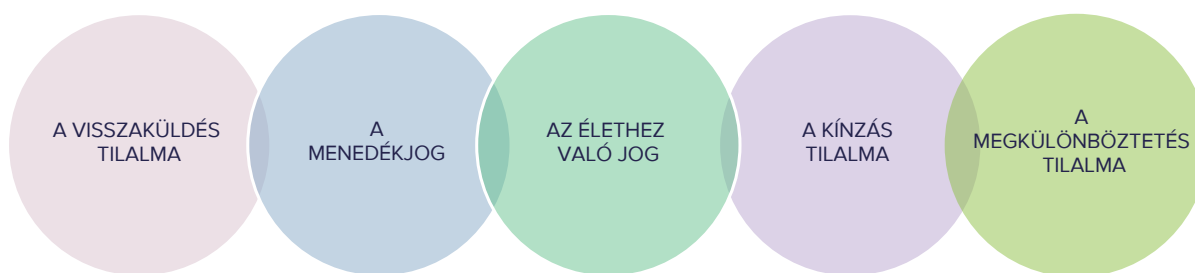
Ha például a gyermek megemlíti Önnek, hogy üldöztetés vagy súlyos sérelem veszélye fenyegeti, ha visszatér, hangsúlyozhatja annak fontosságát, hogy ezt az információt megossza az illetékes hatósággal.

2. Melyek a nemzetközi védelem fő alapelvei?

A nemzetközi emberi jogi törvények ⁽²⁰⁾ meghatározzák a kormányok azon kötelezettségét, hogy az egyének vagy csoportok emberi jogainak és alapvető szabadságainak előmozdítása és védelme érdekében bizonyos módon cselekedjenek, vagy tartózkodjanak bizonyos cselekedetektől. Az emberi jogok alatt általában azokat az elidegeníthetetlen jogokat értjük, amelyek az embert pusztán emberi mivolta miatt megilletik. Ezek a jogok az egyetemesség, az egyenlőség és a megkülönböztetésmentesség alapelveire épülnek, és a szerződésekben, a nemzetközi szokásjog szabályaiban, az uniós jogban, a nemzeti jogszabályokban és egyéb olyan normákban rögzítettek, amelyek meghatározzák ezeket, és segítenek garantálni ezek maradéktalan érvényesülését. Az emberi jogok minden egyénre vonatkoznak, beleértve a nemzetközi védelmet kérő személyeket is. Itt láthatja, hogy néhány kiválasztott kulcsfontosságú alapjog hogyan kapcsolódik a menedékjoghoz.

2. ábra Az alapvető jogok és a menedékjog közötti összefüggések

A visszaküldés tilalmának elve

A visszaküldés tilalma az államoknak azt a kötelezettségét jelenti, hogy tartózkodjanak attól, hogy egy személyt bármilyen módon olyan országba utasítsanak ki vagy küldjenek vissza, ahol üldöztetésnek és/vagy kínzásnak, embertelen, illetőleg megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek lehet kitéve. A visszaküldés tilalmának elve a nemzetközi és az uniós menekültjog

⁽²⁰⁾ Az Emberi Jogi Főbiztos Hivatala, „Nemzetközi emberi jogi törvények”, elérhető a következő címen <https://www.ohchr.org/en/instruments-and-mechanisms/international-human-rights-law>.

egyik alapelve. Ezt az 1951. évi menekültügyi egyezmény ⁽²¹⁾ és számos emberi jogi eszköz ⁽²²⁾ is rögzíti.

A visszaküldés tilalma az állam joghatósága alá tartozó valamennyi személyre vonatkozik, a határon történő be nem engedés és visszautasítás összefüggésében is. A kényszerű eltávolítás bármely formájára alkalmazandó, beleértve a kiutasítást, kitoloncolást, kiadatást, nem hivatalos átadást vagy „kiadatást” és a határon való beléptetés megtagadását a menekültügyi eljárás bármely szakaszában.

A visszaküldés tilalmának elve a személy jogállásától függetlenül minden körülmények között alkalmazandó (pl. okmányokkal nem rendelkező migránsok), valamint a személynek a területen való tartózkodásával vagy eltávolításával kapcsolatos valamennyi közigazgatási határozatban (pl. kiutasítás).

A visszaküldés tilalmának elve tiltja mind a közvetlen, mind a közvetett *visszaküldést*.

- **A közvetlen** visszaküldés azt jelenti, hogy egy személyt olyan országba küldenek vissza, ahol üldöztetésnek és/vagy kínzásnak, embertelen, illetőleg megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek lehet kitéve.
- **A közvetett** visszaküldés (más néven láncszerű visszaküldés, másodlagos visszaküldés vagy továbbküldés) azt jelenti, hogy egy személyt egy harmadik országba küldenek vissza olyan megfelelő garanciák nélkül, amelyek az illető számára védelmet nyújtanának az olyan országba való visszaküldéssel szemben, ahol üldöztetésnek és/vagy kínzásnak, embertelen, illetőleg megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek lehet kitéve.

A hatóságoknak minden egyes esetben **megbízhatóan mérlegelniük** kell a közvetlen vagy közvetett visszaküldés kockázatát, a beutazás megtagadása vagy harmadik országba való kitoloncolás előtt.

⁽²¹⁾ A menekültügyi egyezmény 33. cikke megállapítja az állam azon kötelezettségét, hogy ne *utasítson ki vagy küldjön vissza („visszairányítás”) menekültet olyan területek határaitra, ahol az életét vagy szabadságát faji, illetőleg vallási okok, nemzeti hovatartozás, politikai meggyőződés vagy egy meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozás miatt veszély fenyegeti.*

⁽²²⁾ Az ENSZ Közgyűlése, Egyezmény a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok ellen, 1984. december 10., Egyesült Nemzetek Szerződéseinek Gyűjteménye, 1465. kötet, 85. o.; az ENSZ Közgyűlése, Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya, 1966. december 16., Egyesült Nemzetek Szerződéseinek Gyűjteménye, 999. kötet, 171. o.; Európa Tanács, a 11. és 14. jegyzőkönyvvel módosított, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény, 1950. november 4., ETS 5 (EJEE); Európai Unió, Az Európai Unió Alapjogi Chartája, 2012. október 26., 2012/C 326/02.

Kollektív kiutasítás

A kollektív kiutasítás szintén tilos.

Ez azt jelenti, hogy az államok nem távolíthatnak el egyéneket anélkül, hogy megvizsgálják személyes körülményeiket, és következésképpen anélkül, hogy lehetővé tennék számukra, hogy előadhassák érveiket az illetékes hatóság által hozott intézkedéssel szemben.

Céljuk annak garantálása, hogy minden kiutasítással kapcsolatban meghozott döntés az egyéni körülményeket és háttérösszefüggéseket mérlegelő, egyedi vizsgálaton alapuljon.

A kiutasítás akkor minősül „kollektívnek”, ha a csoporton belül nem kerül sor az egyes személyek egyedi esetének észszerű és objektív vizsgálatára. A kiutasított csoport mérete nem lényeges: akár két ember is alkothat egy csoportot ⁽²³⁾.

A visszaküldés tilalmának elve közvetlenül kapcsolódik a menedékjoghoz, amely magában foglalja azt a követelményt, hogy a nemzetközi védelmet kérő személyeknek biztosítaniuk kell a belépést az adott állam területére, valamint a tisztességes és hatékony menekültügyi eljáráshoz való hozzáférést.

Gyakorlati tipp

Fontos, hogy gyámként jól ismerje a visszaküldés tilalmának elvét. Ennek célja annak garantálása, hogy a menekültügyi eljárás teljes folyamata során ne tagadják meg a gyermekektől a belépést abba az országba, ahol védelmet lehet számukra kérni, ne utasítsák ki őket, és ne küldjék vissza olyan országba, ahol üldöztetésnek és/vagy kínzásnak, embertelen, illetőleg megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek lehetnek kitéve.

A gyermeket is tájékoztatni kell erről az elvről, hogy jelezhesse, ha az állampolgársága vagy korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti országban, illetve egy olyan harmadik országban, ahová esetleg visszaküldik, bármilyen kockázatnak lehet kitéve.

A menedékjog

A menedékjog olyan alapvető jog, amely biztosítja, hogy a nemzetközi védelemre szoruló személynek tényleges lehetősége legyen nemzetközi védelemért folyamodni az illetékes hatósághoz.

A nemzetközi jog, és különösen az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata 1948 ⁽²⁴⁾ kimondja, hogy a menedékjog elidegeníthetetlen és elengedhetetlen jog, és konkrétan kimondja, hogy „minden személynek joga van az üldözés elől más országban menedéket keresni és a más ország nyújtotta menedéket élvezni”.

⁽²³⁾ Az EJEE 4. jegyzőkönyvének 4. cikke.

⁽²⁴⁾ Az ENSZ Közgyűlése, [Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának](#) 14. cikke, 1948. december 10., 217 A (III).

Unió szinten a menedékjogot az Európai Unió Alapjogi Chartája ⁽²⁵⁾ ismeri el.

Fontos megjegyezni, hogy a menekültügyi eljárásból való hozzáférés biztosítása nem feltétlenül jelenti azt, hogy a kérelmező nemzetközi védelmet kap. A kérelmet az illetékes hatóság megfelelően megvizsgálja, és ezt követően határozatot hoz arról, hogy az adott személynek védelmet nyújt-e vagy sem.

Sok felnőtt és gyermek, aki nemzetközi védelemre szorulhat, nincs tisztában a nemzetközi védelem iránti kérelemmel kapcsolatos jogokkal, kötelezettségekkel és eljárásokkal. Ezért azok, akik a migráció területén a frontvonalban dolgoznak, döntő szerepet játszanak abban, hogy mindenki számára garantálják a menedékjogot és a nemzetközi védelemhez való hozzáférést. Ez úgy történik, hogy proaktív módon azonosítják azokat az embereket, akik nemzetközi védelemért szeretnének folyamodni, megfelelő tájékoztatást nyújtanak számukra a menedékjog iránti kérelem benyújtásának lehetőségéről, és az illetékes hatóságokhoz irányítják őket.

A menedékjog iránti kérelmet bármilyen formában ki lehet fejezni. Ez azt jelenti, hogy a kifejezés szóban is elhangozhat, de fontos tudni, hogy nem feltétlenül kell kiejteni a „menedékjog” vagy a „menekült” szavakat. Elegendő, ha a nemzetközi védelem kérésére irányuló szándék bármilyen formában megnyilvánul. Elegendő például a „visszatéréstől való félelem” kifejezése.

Gyakorlati tipp

Gyámként alapvető szerepe van a menedékjog maradéktalan tiszteletben tartásának biztosításában. Például egy gyermeket a menekültügyi eljárásba irányíthat, ha a gyermek menedékjog iránti igényét kifejezte anélkül, hogy kifejezetten hivatkozott volna a „menedékjogra” vagy a „nemzetközi védelemre”.

A kínzás tilalma

A kínzás és az embertelen, illetőleg megalázó bánásmód és büntetés tilalma szorosan kapcsolódik az előző fejezetben részletezett **visszaküldés tilalmának** elvéhez. Az államok kötelesek **megvédeni a területükön tartózkodó személyeket attól, hogy ki legyenek téve az ilyen bánásmód vagy büntetés kockázatának**, függetlenül attól, hogy a kockázat a területükön belül vagy azon kívül áll fenn ⁽²⁶⁾. Ez egy nem korlátozható jog.

⁽²⁵⁾ Az Európai Unió [Alapjogi Chartájának](#) 18. cikke, 2012. október 26., 2012/C 326/02.

⁽²⁶⁾ A kínzás és az embertelen, illetőleg megalázó bánásmód vagy büntetés tilalmát az EU Alapjogi Chartájának 4. cikke a következőképpen ismeri el: „Senkit sem lehet kínzásnak, embertelen vagy megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni”. A kínzás és az embertelen, illetőleg megalázó bánásmód vagy büntetés tilalma abszolút jog, ami azt jelenti, hogy nincsenek megengedett kivételek vagy korlátozások. Ez azt jelenti, hogy sem a közérdek, sem mások jogai, sem az áldozat cselekedetei – legyenek azok bármilyen veszélyesek vagy akár bűncselekmények – nem indokolhatják a cikk által tiltott bánásmódot.

Az élethez való jog

Nemzetközi szinten az élethez való jogot az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata rögzíti, amely megerősíti, hogy „Mindenkinek joga van az élethez, a szabadsághoz, és a személyes biztonsághoz” ⁽²⁷⁾.

Az élethez való jogot az EU Alapjogi Chartája is elismeri ⁽²⁸⁾. A tagállamoknak és tisztviselőiknek pozitív kötelezettségük az élet védelme, beleértve a megelőző intézkedéseket is ⁽²⁹⁾. Ez az Emberi Jogok Európai Bíróságának joggyakorlatából következik, amelynek ítélezési gyakorlata az 52. cikk (3) bekezdése értelmében a Chartában foglalt jogok értelmezésénél is irányadó.

⁽²⁷⁾ Az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának 3. cikke

⁽²⁸⁾ Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 2. cikke „1. Minden embernek joga van az élethez. 2. Senkit sem lehet halálra ítélni vagy kivégezni.”

⁽²⁹⁾ A megelőző intézkedések célja lehet például az adott állam felségvizein való megfulladástól való védelem, a mások által elkövetett erőszak és az önkárosítás elleni védelem, valamint a veszélyes ipari létesítmények közelében élők védelme katasztrófa esetén. Gondoljon erre annak fényében, hogy egy nemzetközi védelmet kérelmező személy öngyilkosságról beszél, vagy egy őrizetben lévő kérelmező azt állítja, hogy tuberkulózisa vagy HIV-fertőzése van, és gyógyszerre van szüksége. Ilyen körülmények között az állami szervek kötelesek megelőző intézkedéseket hozni a kérelmezők életének védelme érdekében.

3. Milyen jogi keretrendszer vonatkozik a gyermek jogaira a nemzetközi védelemben?

3.1. Nemzetközi és regionális jogi keretrendszer

A gyermekek jogaival kapcsolatos legfontosabb nemzetközi jogi eszköz a gyermek jogairól szóló egyezmény. Minden tagállam ratifikálta ezt az egyezményt, és köteles alkalmazni azt a területén lévő valamennyi gyermekre, függetlenül azok állampolgárságától vagy jogállásától. Az egyezmény elismeri a gyermekek szociális, gazdasági, politikai, polgári és kulturális jogait.

Az ENSZ Gyermekjogi Bizottsága figyelemmel kíséri, hogy a részes államok betartják-e az egyezményt, és iránymutatást és ajánlásokat tesz közzé az egyezmény végrehajtására és értelmezésére vonatkozóan.

A CRC 22. cikke

*Az egyezményben részes államok **megteszik a megfelelő intézkedéseket, hogy az a gyermek, aki akár egymagában, akár apjával és anyjával vagy bármely más személlyel együtt az erre vonatkozó nemzetközi vagy hazai szabályok és eljárások értelmében menekült helyzetének elismerését kéri vagy menekültnek tekintendő, megkapja az egyezményben és más emberi jogokkal kapcsolatos vagy humanitárius jellegű egyéb nemzetközi okmányokban, amelyekben az említett államok részesek, elismert jogok élvezetéhez szükséges védelmet és humanitárius támogatást.** (utólagos kiemelés)*

Fontos megjegyezni, hogy az egyezmény-ben meghatározott valamennyi jog alkalmazandó azokra a gyermekekre, akik nemzetközi védelemért folyamodnak. A menekültügyi eljárás során különösen kiszolgáltatott helyzetűnek minősülő gyermekek jogainak és védelmének biztosítása érdekében azonban különösen fontos, hogy tisztában legyünk a következő jogokkal:

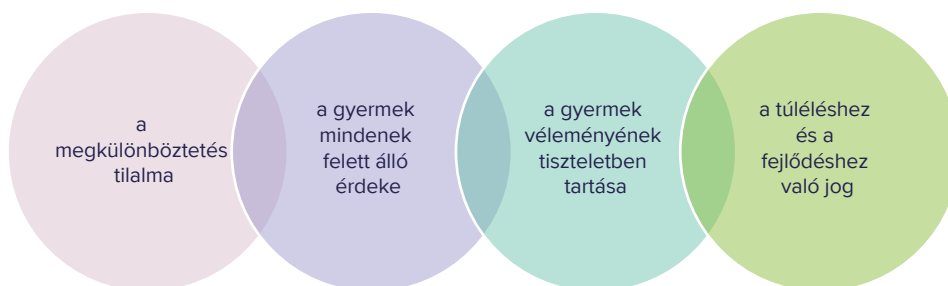
- menedék;
- védelem az erőszakkal, bántalmazással és elhanyagolással szemben;
- szabadság;
- családi élet;
- a véleménynyilvánítás és a tájékoztatás szabadsága;
- oktatás;
- egészségügyi ellátás;

- lakhatás;
- szociális juttatás és társadalombiztosítás;
- név, állampolgárság és személyazonosság.

Az egyezmény négy kulcsfontosságú kötelező érvényű alapelvet foglal magában, amelyek irányadóak az egyezményben foglalt jogok alkalmazása során.

3. ábra A gyermek jogairól szóló egyezmény négy kulcsfontosságú kötelező érvényű alapelve

Regionális szinten számos egyezmény és az egyezmények alapján létrehozott testületek is védik a menedékkérő gyermekek jogait ⁽³⁰⁾.

3.2. Uniós jogi keretrendszer

A meglévő uniós szakpolitikák és jogszabályok keretet biztosítanak a gyermekek jogainak védelméhez a menekültügyi eljárás során, ami minden szempontra kiterjed, beleértve a befogadási feltételeket, a kérelmek elbírálását és a beilleszkedést.

Az Európai Unióról szóló szerződés ⁽³¹⁾ rögzíti az EU azon kötelezettségét, hogy előmozdítsa a gyermek jogainak védelmét. Az EU Alapjogi Chartája, rendeletek és irányelvek, valamint az EUB joggyakorlata hozzájárult a jogok védelmének további meghatározásához ⁽³²⁾.

Az EU Alapjogi Chartája ⁽³³⁾ három általános alapelvet tartalmaz, amelyeket az egyezmény ihletett:

- a gyermekek számára lehetővé kell tenni, hogy szabadon kifejezhessék véleményüket, és ezeket a véleményeket a gyermeket érintő kérdésekben életkoruknak és érettségüknek megfelelően figyelembe kell venni;

⁽³⁰⁾ EJEE; az Emberi Jogok Európai Bíróságának joggyakorlata; Európa Tanács, [Európai Szociális Charta, Összegyűjtött szövegek \(7. kiadás\)](#), 2015. január 1-jén aktualizálva; Európa Tanács, [Egyezmény a gyermekek szexuális kizsákmányolás és szexuális zaklatás elleni védelméről](#), CETS 201. sz., hatályba lépett 2010.07.01-jén; Európa Tanács, [Egyezmény az emberkereskedelem elleni fellépésről](#), CETS 197. sz., hatályba lépett 2008.02.01-jén.

⁽³¹⁾ EU, [Az Európai Unióról szóló szerződés egységes szerkezetbe foglalt változata](#), (HL C 326., 2012.10.26.).

⁽³²⁾ FRA, [Handbook on European law relating to the rights of the child](#) [Kézikönyv a gyermek jogaira vonatkozó európai jogról], 2022. évi kiadás, 2022. február

⁽³³⁾ Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 24. cikke.

- a gyermekekkel kapcsolatos valamennyi cselekmény során az elsődleges szempont a gyermek mindenképp felett álló érdeke kell hogy legyen;
- minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy mindkét szülőjével rendszeres, személyes és közvetlen kapcsolatot tartson fenn, kivéve ha ez a mindenképp felett álló érdekeivel ellentétes.

A KEMR „építőköveinek” tekintett hat jogalkotási eszköz számos, a gyermekekre vonatkozó rendelkezést állapít meg.

- **A befogadási feltételekről szóló irányelv (RCD)** ⁽³⁴⁾, amelynek célja, hogy a kérelmezők számára méltó életszínvonalat biztosítson, a tagállamok között összehasonlítható életkörülmények mellett, **közvetlenül** utal a gyermekekre és a kísérő nélküli kiskorúakra, meghatározva a személyre szabott befogadási feltételek minimumkövetelményeit ⁽³⁵⁾.
- Az **APD**, amely közös jogi keretet vezet be a tagállamok nemzeti menekültügyi eljárásai közötti különbségek csökkentése, valamint a döntéshozatal minőségének és hatékonyságának biztosítása érdekében, különleges garanciákat állapít meg a gyermekek számára a menekültügyi eljárás során ⁽³⁶⁾.
- A harmadik országok állampolgárainak vagy hontalan személyeknek menekültként vagy kiegészítő védelemben részesülő személyként való elismerésének és jogállásának feltételeit meghatározó **kvalifikációs irányelv** különleges garanciákat állapít meg a gyermekek számára ⁽³⁷⁾. Kifejezetten elismeri azt is, hogy egyes intézkedések éppen azért minősülnek üldözésnek, mert kifejezetten a gyermekeket célozzák. A kvalifikációs irányelvvel összhangban az üldöztetés történhet nemi hovatartozás miatt vagy gyermekekkel szemben elkövetett cselekmények

⁽³⁴⁾ Az Európai Parlament és a Tanács [2013/33/EU irányelve](#) (2013. június 26.) a nemzetközi védelmet kérelmezők befogadására vonatkozó szabályok megállapításáról (átdolgozás) (HL L 180., 2013.6.29.).

⁽³⁵⁾ Az RCD a következő fogalmakra és kategóriákra hivatkozik ezekben a preambulumbekkezdésekben és cikkekben: „kiskorú” az RCD 2. cikkének d) pontja; „kísérő nélküli kiskorú” a 2. cikk e) pontja; „családtagok” a 2. cikk c) pontja; „képviselő” a 2. cikk j) pontja; „a család egysége” (9) preambulumbekkezdés; „a gyermek mindenképp felett álló érdeke” (22) preambulumbekkezdés és a 2. cikk j) pontja, 23. cikk, 24. cikk; „a kiskorú mindenképp felett álló érdeke” 11. cikk (2) bekezdése; „kiszolgáltatott személyek” 21. és 22. cikk; dokumentáció 6. cikk; „a kísérő nélküli kiskorú családtagjainak felkutatása” 24. cikk (3) bekezdése.

⁽³⁶⁾ Az APD a következő fogalmakra és kategóriákra hivatkozik ezekben a preambulumbekkezdésekben és cikkekben: „kiskorú” 2. cikk l) pontja; „kísérő nélküli kiskorú” 2. cikk m) pontja; „képviselő” 2. cikk n) pontja és 25. cikk; „a gyermek mindenképp felett álló érdeke” (33) preambulumbekkezdés, 2. cikk n) pontja, 25. cikk (1) bekezdés a) pontja, 25. cikk (6) bekezdése; a kísérő nélküli gyermekek ingyenes jogi tájékoztatáshoz való joga 25. cikk (4) bekezdése; „életkor meghatározása” 25. cikk (5) bekezdése; a gyermek joga a nemzetközi védelem iránti kérelem benyújtásához, és kísérő nélküli gyermekek esetében a nemzetközi védelem iránti kérelmet a 7. cikk (3) bekezdésében meghatározottak szerint az illetékes hatóságok nyújthatják be a nevükben.

⁽³⁷⁾ A kvalifikációs irányelv a következő fogalmakra és kategóriákra hivatkozik ezekben a preambulumbekkezdésekben és cikkekben: „kiskorú” 2. cikk k) pontja; „családtagok” 2. cikk j) pontja; „kísérő nélküli kiskorú” 2. cikk l) pontja; „a család egysége” (18) preambulumbekkezdés; a gyermek/kiskorú mindenképp felett álló érdeke 18., 19., 27., 38. preambulumbekkezdés és 20. cikk (5) bekezdése; tájékoztatáshoz való jog 22. és 31. cikk; „a család egységének fenntartása” 23. cikk; „a család felkutatása” 31. cikk (5) bekezdése; „az üldöztetésnek kifejezetten a gyermekeket veszélyeztető formái” (28) preambulumbekkezdés.

formájában ⁽³⁸⁾. Például kiskorúak toborzása, női nemi szervek megcsonkítása/levágása, családi és családon belüli erőszak, kényszerházasság vagy kiskorúak házassága ⁽³⁹⁾.

- A **Dublin III rendelet**, amely meghatározza azon kritériumokat, amelyek alapján megállapítható, hogy melyik tagállam felelős a nemzetközi védelem iránti kérelem elbírálásáért, külön rendelkezéseket tartalmaz a gyermekekre vonatkozóan, amelyek különleges garanciákat nyújtanak számukra, és konkrét kritériumokat állapítanak meg a felelős tagállam meghatározására ⁽⁴⁰⁾.
- Az **Eurodac-rendelet**, amely az ujjlenyomatok összehasonlítására szolgáló uniós adatbázis jogalapját képezi a Dublin III rendelet hatékony végrehajtásának biztosítása érdekében, hivatkozik a gyermek mindenek felett álló érdekére ⁽⁴¹⁾.
- Az **átmeneti védelemről szóló irányelv** ⁽⁴²⁾, amely meghatározza a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeit. Először 2022 márciusában hajtották végre, Oroszország ukrajnai katonai invázióját követően. Különleges kötelezettségeket állapít meg a tagállamok számára a gyermekek védelme érdekében, az Európai Bizottság pedig ajánlásokat adott ki ezek teljesítésének módjára vonatkozóan ⁽⁴³⁾.

Kapcsolódó kiadvány

Az átmeneti védelemről szóló irányelv gyermekekre történő alkalmazásáról bővebben lásd: EUAA-FRA, *Gyakorlati eszköz gyámoknak – Átmeneti védelem az Ukrajnából menekülő kísérő nélküli kiskorúak számára*, 2022. november.

⁽³⁸⁾ A kvalifikációs irányelv 9. cikke (2) bekezdésének f) pontja és 10. cikke.

⁽³⁹⁾ UNHCR, *Guidelines on International Protection No. 8: Child Asylum Claims under Articles 1(A)2 and 1(F) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees* [8. sz. nemzetközi védelmi iránymutatás: Gyermekek által benyújtott menedékkérelmek a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi egyezmény 1A. cikkének 2. pontja és 1F. cikke és/vagy a menekültek jogállásáról szóló 1967. évi jegyzőkönyv alapján], 2009. december 22., HCR/GIP/09/08.

⁽⁴⁰⁾ Az Európai Parlament és a Tanács 604/2013/EU rendelete (2013. június 26.) egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról (átdolgozás) (HL L 180., 2013.6.29.); 6. és 8. cikk.

⁽⁴¹⁾ A gyermek mindenek felett álló érdeke a harmadik országbeli állampolgár vagy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló 604/2013/EU rendelet hatékony alkalmazása érdekében az ujjlenyomatok összehasonlítását szolgáló Eurodac létrehozásáról, továbbá a tagállamok bűnüldöző hatóságai és az Europol által az Eurodac-adatokkal való, bűnüldözési célú összehasonlítások kérelmezéséről, valamint a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség nagyméretű IT-rendszereinek üzemeltetési igazgatását végző ügynökség létrehozásáról szóló 1077/2011/EU rendelet módosításáról szóló, 2013. június 26-i 603/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (átdolgozás) (HL L 180., 2013.6.29.) 35. preambulumbekzdésében meghatározottak szerint.

⁽⁴²⁾ A Tanács 2001/55/EK irányelve (2001. július 20.) a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek tömeges beáramlása esetén nyújtandó átmeneti védelem minimumkövetelményeiről, valamint a tagállamok e személyek befogadása és a befogadás következményeinek viselése tekintetében tett erőfeszítései közötti egyensúly előmozdítására irányuló intézkedésekről (HL L 212., 2001.8.7.).

⁽⁴³⁾ Európai Bizottság, „Ideiglenes védelem” weboldal, elérhető a következő címen: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system/temporary-protection_en.

4. Mit kell tennem gyámként, hogy támogassam a nemzetközi védelmet kérelmező gyermeket?

4.1. Hogyan támogassam a gyermeket?

A nemzetközi és európai normák általánosságban az alábbi feladatokat és felelősségeket róják a kísérő nélküli gyermekek gyámjaira, hogy biztosítsák mindenek felett álló érdekeik tiszteletben tartását.

Kapcsolódó kiadvány

Az eljárás során a gyám szerepéről részletes áttekintést ad az EUAA-FRA, [*Gyakorlati eszköz gyámoknak – A menekültügyi eljárás*](#), 2023. október

A gyermek biztonságának és jóllétének védelme

- Álljon rendelkezésre és legyen elérhető, és fordítson elegendő időt minden egyes gyermekre.
- Alakítson ki bizalmi kapcsolatot a gyermekkel, kezelje a gyermeket tisztelettel és méltósággal.
- Gondoskodjon a gyermek biztonságáról, beleértve annak biztosítását, hogy a gyermek megfelelő ellátásban és szolgáltatásokban részesüljön, és védje a gyermeket az erőszak és kizsákmányolás minden formájával és kockázatával szemben.
- Támogassa és segítse elő a gyermek különleges szükségleteinek vagy további veszélyeztetettségének azonosítását és/vagy felmérését, és irányítsa a gyermeket a szükséges szolgálatokhoz.
- Támogassa a gyermeket az iskolai vagy oktatási programokra való beiratkozásban és a gyermeknek szükséges szolgáltatások igénylésében.
- Támogassa a gyermeket a felnőttkorba és az önálló életbe való átmenetben.
- Ellenőrizze a családi kapcsolatokat és támogassa a család felkutatását és/vagy a családegyesítést, amennyiben ez a gyermek mindenek felett álló érdekeit szolgálja.
- Támogassa a gyermeket minden adminisztratív kérdésben.

A gyermek részvételének elősegítése azáltal, hogy meghallgatja a gyermek véleményét, és teret enged mások számára, hogy a gyermek tájékoztatása mellett figyelembe vehessék a gyermek véleményét

Gyámként tájékoztatnia kell a gyermeket a jogairól és jogosultságairól, a rendelkezésre álló szolgáltatásokról és a gyermeket érintő különböző eljárásokról, beleértve az eljárások konkrét lépéseit és lehetséges kimeneteleit is. A gyermeket proaktívan be kell vonnia minden döntésbe, és garantálnia kell a titoktartás elvének tiszteletben tartását, hogy a gyermek biztonságban érezze magát, ha meg akarja osztani a véleményét.

A gyermek és mások közötti kapcsolattartó szerep betöltése

- Lépjen fel a gyermek pártfogójaként, és érvényesítse a gyermek jogait és mindenek felett álló érdekeit a különböző állami hatóságokkal és szolgáltatókkal szemben, valamint a konkrét eljárások során. Biztosítsa, hogy a gyermek hozzáférjen más szereplőktől, például ügyvédektől vagy szociális munkásoktól származó információkhoz.
- Támogassa a gyermeket a különböző eljárásokban, és segítse a gyermeket abban, hogy megértse a hivatalos kommunikáció, a döntéshozatal és az eljárások tartalmát, valamint azt, hogy azok mit jelentenek a gyermek számára; szükség esetén biztosítsa a megértést és a megfelelő tolmácsolást vagy a kulturális közvetítőkhöz való hozzáférést.

Segítségnyújtás a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgáló tartós megoldás megtalálásában

- Segítsen a gyermek számára tartós megoldást találni és megvalósítani az érkezés szerinti országában, a származási országban vagy egy harmadik országban, a gyermek mindenek felett álló érdekének megfelelően.

Szükség szerint jogi képviselet ellátása, a gyermek támogatása a jogi eljárásokban, a jogi segítségnyújtáshoz és a jogi tanácsadáshoz való hozzáférés biztosítása

- Egészítse ki a gyermek korlátozott cselekvőképességét, például amikor a gyermek nevében hivatalos dokumentumokat ír alá.
- Folyamodjon nemzetközi védelemért a gyermek számára, ha ez a gyermek mindenek felett álló érdekeit szolgálja.
- Kísérje el a gyermeket a megbeszélésekre és a meghallgatásokra.
- Biztosítsa a gyermek jogi segítségnyújtáshoz való jogát; ez bizonyos esetekben jogi tájékoztatást, tanácsadást és képviseletet foglalhat magában.

- Kezelje a gyermek vagyonát.
- Adjon tájékoztatáson alapuló beleegyezést a gyermek orvosi vizsgálataihoz és kezeléseikhez – beleértve adott esetben az életkor megállapítása céljából történő orvosi vizsgálatot is – a gyermekkel folytatott konzultáció alapján és a gyermek mindenek felett álló érdekeinek megfelelően ⁽⁴⁴⁾.

Kapcsolódó képzési anyagok

Ha további információkat szeretne kapni a gyámként betöltött szerepéről, és fejleszteni szeretné készségeit, tekintse meg az FRA által az Európai Gyámügyi Hálózattal szoros együttműködésben kidolgozott képzési anyagokat, amelyek a következő címen érhetők el: <https://e-learning.fra.europa.eu/>. A képzés a nemzetközi és uniós normákra, különösen az egyezményre, az Európa Tanács normáira és az uniós jogra épül.

A képzési anyagok felölelik az EU-szerte megtalálható, a kísérő nélküli gyermekek számára nyújtott gyámügyi szolgáltatások és képzési környezetek sokféleségét, hogy egységes tanulási élményt nyújtsanak. Emellett a képzés különböző kontextusokhoz, például szakmai, egyetemi és önkéntes képzéshez, valamint nemzeti vagy helyi igényekhez is igazítható. Az FRA gyámsággal kapcsolatos korábbi munkájára épül.

Az Európa Tanács kapcsolódó ajánlása

A kísérő nélküli és elszakított gyermekek hatékony gyámságáról a migrációval összefüggésben lásd az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának a tagállamokhoz intézett CM/Rec(2019)11. számú ajánlását ⁽⁴⁵⁾.

A nemzetközi védelemmel kapcsolatos tudnivalók dióhéjban

A nemzetközi védelemmel összefüggésben a kísérő nélküli gyermekek esetében különösen a következőket kell mérlegelni.

- **A gyermek sajátos helyzetének értékelése aszerint, hogy mi szolgálja a gyermek mindenek felett álló érdekét.** Ez azt jelenti, hogy a gyermekkel együtt minden lehetséges jogi utat mérlegelni és értékelni kell, például a nemzetközi védelmet, az átmeneti védelmet vagy bármely más lehetséges jogi utat. Az országtól függően ezt az értékelést a gyermekvédelmi és/vagy menekültügyi hatóságok végezhetik, az Ön mint kijelölt gyám bevonásával.

⁽⁴⁴⁾ További részletekért lásd: EASO, *Gyakorlati útmutató az életkor meghatározásáról – második kiadás*, 2018.

⁽⁴⁵⁾ A Miniszteri Bizottság *CM/Rec(2019)11. számú ajánlása* a tagállamoknak a kísérő nélküli és elszakított gyermekek hatékony gyámságáról a migrációval összefüggésben, 2019. december 11-én elfogadva.

- **Nyilvántartásba vétel.** Gyámként Önnek támogatnia kell a gyermeket abban, hogy a nemzeti eljárást követve nemzetközi védelemért folyamodjon. Legyen tisztában azzal, hogy lehetnek olyan esetek, amikor a nemzeti védelem jobb megoldás lehet a gyermek számára, és ebben az eljárásban is Ön fogja támogatni a gyermeket (pl. kiskorú korára alapozott tartózkodási engedély, nemzeti védelem alatt maradásra jogosító engedély, például humanitárius okokból tanulmányok folytatása céljából vagy egészségügyi megfontolásokból, családon belüli erőszak áldozatainak különleges védelme).

Kapcsolódó kiadvány

Ha többet szeretne megtudni erről a konkrét szakaszcól, lásd az EASO, *Gyakorlati útmutató a regisztrációról – A nemzetközi védelem iránti kérelmek benyújtása*, 2021. december.

- **Személyes meghallgatás.** Ha a gyermeket a menekültügyi eljárás során keresztül irányították, meg kell győződnie arról, hogy megértette a személyes meghallgatás jelentőségét és lehetséges kimenetelét.

Kapcsolódó kiadvány

Ha többet szeretne megtudni erről a konkrét szakaszcól, olvassa el a nemzetközi védelem iránti kérelem elbírálásával kapcsolatos különböző témákban rendelkezésre álló EUAA-útmutatókat. Minden útmutató elérhető itt: <https://euaa.europa.eu/practical-tools-and-guides>.

- **Lakhatás.** Az RCD biztosítja, hogy valamennyi gyermek számára garantálják a befogadási feltételek előírt szintjét. Emellett meghatározza a nemzetközi védelmet kérelmező, kiszolgáltatott helyzetben lévő személyek (köztük a kíséző nélküli gyermekek) egyedi kategóriáit, és arra kötelezi az államokat, hogy vegyék figyelembe az ilyen kiszolgáltatott személyek egyedi helyzetét ⁽⁴⁶⁾. Továbbá előírja a sérülékeny személyek sajátos befogadási igényeinek felmérését ⁽⁴⁷⁾. Az RCD 23. cikke arról gondoskodik, hogy a tagállamok elsődlegesen a gyermek mindenek felett álló érdekét tartsák szem előtt. Az RCD 24. cikke meghatározza a kíséző nélküli gyermekek befogadására és a velük való bánásmódra vonatkozó szabályokat.

Kapcsolódó kiadvány

További információkért lásd: EASO, *Útmutató a kíséző nélküli kiskorúak befogadási feltételeiről: Műveleti előírások és mutatók*, 2018. december

- **Az oktatáshoz való hozzáférés.** Az RCD előírja, hogy a tagállamok a kiskorú kérelmezőknek a saját állampolgáraikhoz hasonló feltételekkel biztosítsák a részvételt az oktatási rendszerben addig, amíg velük szemben ténylegesen nem fogatosítanak

⁽⁴⁶⁾ A RCD 21. cikke.

⁽⁴⁷⁾ A RCD 22. cikke.

kiutasítási intézkedést⁽⁴⁸⁾. Az iskolába történő beiratkozást követően a kísérő nélküli gyermekek a helyi gyermekekkel megegyező szolgáltatásokban részesülnek, figyelembe véve különleges szükségleteiket. Gyámként meg kell győződnie arról, hogy valóban biztosított-e a minőségi oktatáshoz való hozzáférés. Előfordulhat, hogy támogatnia kell a gyermeket mindenfajta adminisztratív követelmény teljesítésében, például a korábbi diplomák vagy oklevelek érvényesítésében, vagy a nyelvvórákon való részvétel megkönnyítésében.

- **Orvosi ellátáshoz és egyéb segítségnyújtáshoz való hozzáférés.** Az RCD több cikkben is utal az egészségügyi ellátásra⁽⁴⁹⁾. A kísérő nélküli gyermekek olyan személyek, akiknek különleges szükségleteik lehetnek, és ezért orvosi ellátásra vagy egyéb segítségnyújtásra jogosultak. Ez magában foglalhatja például az olyan gyermekek pszichológiai támogatását, akik háborús bűncselekmények szemtanúi voltak, vagy a nemi erőszak gyermekáldozatainak nyújtott szolgáltatásokat. Gyámként biztosítani kell, hogy a gyermeket a támogató szolgáltatásokhoz irányítsák, és valóban hozzáférjen ezekhez a megfelelő szolgáltatásokhoz.
- **Családegyesítés.** A gyámnak elő kell segítenie a gyermek szoros kapcsolattartását a szüleivel, feltéve, hogy ez a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja. Ha a gyermek nem tartja a kapcsolatot a szüleivel vagy családtagjaival, vagy nem tudja, hol tartózkodnak, a gyámnak ösztönöznie kell a hatóságokat a család felkutatásának és adott esetben a családegyesítésnek a kezdeményezésére.

Kapcsolódó kiadvány

A menekültügyi eljárás során alkalmazandó biztosítékokról bővebben lásd: EUAA-FRA, *Gyakorlati eszköz gyámkoknak – A menekültügyi eljárás*, 2023. október

Az Ön országában rendelkezésre álló alternatív jogi lehetőségek

Az EU+ ország tölti ki.

Az alternatív lehetőségekre vonatkozó országspecifikus információk az EUAA „Who is Who” platformján találhatók, amely a következő címen érhető el <https://whoiswho.euaa.europa.eu/>.

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy az „egyéb jogi lehetőségek” nem akadályozhatják meg a gyermekeket abban, hogy szükség esetén nemzetközi védelemért folyamodjanak.

⁽⁴⁸⁾ Az RCD 14. cikke.

⁽⁴⁹⁾ Az RCD 13., 17. és 19. cikke.

4.2. A gyermek mindenek felett álló érdekének érvényesítése a menekültügyi eljárásban

Minden, a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgáló eljárás során kellően figyelembe kell venni a gyermek véleményét; a szülők vagy a gyám/gondviselő véleményét; a gyermek személyazonosságát; a gyermek családi környezetét és családi kapcsolatait; a származási országban fennálló helyzetét; a gyermek védelmi szükségleteit; a gyermek gondozását, védelmét és biztonságát, beleértve a gyermek jóllétét és fejlődését; a kiszolgáltatott helyzeteket, beleértve a gyermeket fenyegető kockázatokat és a védelem forrásait, a befogadó országban való integráció szintjét; valamint a mentális és fizikai egészséget, az oktatást és a társadalmi-gazdasági feltételeket ⁽⁵⁰⁾.

Ezt az elemzést a menekültügyi hatóság által foglalkoztatott szociális munkások vagy egyéb szereplők végezhetik el és bocsáthatják a menekültügyi hatóság rendelkezésére. Az elemzést a gyermek nemére; szexuális irányultságára vagy nemi identitására; nemzeti, etnikai vagy társadalmi származására; vallására; fogyatékoságára; migrációs vagy tartózkodási hely szerinti jogállására; állampolgárság szerinti jogállására; életkorára; gazdasági helyzetére; politikai vagy más véleményére ⁽⁵¹⁾; kulturális és nyelvi hátterére vagy egyéb helyzetére tekintettel kell elvégezni.

⁽⁵⁰⁾ UNHCR, [*2021 UNHCR Best Interests Procedure Guidelines: Assessing and Determining the Best Interests of the Child*](#) [Az UNHCR 2021. évi útmutatója a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgáló eljárásokkal kapcsolatban: A gyermek mindenek felett álló érdekének értékelése és meghatározása], 2021. május.

⁽⁵¹⁾ Az Egyesült Nemzetek Szervezete, A migráns munkavállalók és családtagjaik jogainak védelmével foglalkozó bizottság [3. sz. \(2017\)](#) és a Gyermekjogi Bizottság 22. sz. (2017) a gyermekek nemzetközi migráció összefüggésében érvényesülő emberi jogairól szóló általános együttes észrevétele, 2017. november 16., I. szakasz, 3. bekezdés.

Gyakorlati tipp

Gyámként Önnek kell biztosítania, hogy a hatóságok a gyermeket érintő döntések meghozatalakor felmérjék a gyermek mindenek felett álló érdekét⁽⁵²⁾. Ezek közé tartozhatnak például a biztonsággal, lakhatással, oktatással, egészségügyi ellátással, szabadidős tevékenységekkel, jogi képviselettel, esetleges áthelyezéssel és/vagy más tagállamba szállítással vagy más tartós megoldással kapcsolatos döntések, valamint a család felkutatása és újraegyesítése. Az értékelés során tiszteletben kell tartani a gyermek meghallgatáshoz való jogát (lásd a következő szakaszt).

A gyermeket hátrányosan érintő döntéseket a megfelelő mechanizmusok segítségével nyomon kell követnie, be kell avatkoznia, ha a gyermek jóléte veszélyben van, és hatáskörének keretein belül meg kell támadnia minden olyan döntést, amely ellentétesnek tekinthető a gyermek érdekeivel és/vagy nem szolgálja a gyermek mindenek felett álló érdekét.

A gyermek mindenek felett álló érdekének megértése megköveteli, hogy a döntéshozók átfogóan értékeljék a gyermek szükségleteit a menekültügyi eljárás során, és ezeket a szükségleteket figyelembe vegyék. Ez azt jelenti, hogy támogatnia kell a gyermeket a teljes közigazgatási eljárás során, de emellett képesnek kell lennie arra is, hogy beavatkozzon a hatóságoknál, ha a gyermeknek különleges szükségletei vannak, például a lakhatás, az oktatás és az egészségügyi ellátás tekintetében. Az Ön feladata, hogy elősegítse a gyermek jóllétét, és reagáljon, ha a gyermek nehézségekbe ütközik a hatóságokkal és a közigazgatási rendszerrel való kapcsolattartásban.

Kapcsolódó kiadvány

A menekültügyi eljárás során teendő konkrét lépésekről részletesebb információkat az eszköztár egy másik eszköze, az EUAA-FRA, [*Gyakorlati eszköz gyámoknak – A menekültügyi eljárás*](#) (2023. október) tartalmaz.

Átfogó áttekintésért lásd: EASO, [*Gyakorlati útmutató a gyermek menekültügyi eljárásokban érvényesítendő, mindenek felett álló érdekéről*](#), 2019.

⁽⁵²⁾ Az ENSZ migráns munkavállalók és családtagjaik jogainak védelmével foglalkozó bizottsága, A migráns munkavállalók és családtagjaik jogainak védelmével foglalkozó bizottság [*3. sz. \(2017\)*](#) és a Gyermekjogi Bizottság [*22. sz. \(2017\)*](#) a gyermekek nemzetközi migráció összefüggésében érvényesülő emberi jogairól szóló általános együttes észrevétele, 2017. november 16., CMW/C/GC/3-CRC/C/GC/22; Az ENSZ migráns munkavállalók és családtagjaik jogainak védelmével foglalkozó bizottsága [*A migráns munkavállalók és családtagjaik jogainak védelmével foglalkozó bizottság 4. sz. \(2017\)*](#) és a Gyermekjogi Bizottság [*23. sz. \(2017\)*](#) a származási, tranzit-, cél- és visszatérési országokban a gyermekek nemzetközi migráció összefüggésében érvényesülő emberi jogaira vonatkozó állami kötelezettségekről szóló általános együttes észrevétele, 2017. november 16., CMW/C/GC/4-CRC/C/GC/23.

Gyakorlati tipp

Gyámként részt kell vennie a gyermekkel kapcsolatos megfelelő értékelésekben annak biztosítása érdekében, hogy a gyermek jogai és mindenek felett álló érdeke minden döntéshozatali folyamat során elsődleges szempont legyen, és hogy a gyermek meghallgatáshoz való jogát tiszteletben tartsák. Ezt az egyezmény 12. cikke és az EU Alapjogi Chartájának 24. cikke írja elő.

4.3. A gyermek részvételének elősegítése

A meghallgatáshoz való jog (az egyezmény 12. cikke) meghatározza a gyermekek jogát arra, hogy véleményüket életkoruknak és érettségüknek megfelelően meghallgassák és figyelembe vegyék. Ez a jog a gyermeket érintő valamennyi döntésre vonatkozik, beleértve a szolgáltatásnyújtással kapcsolatos döntéseket, valamint a közigazgatási és bírósági eljárásokat. A gyermekeknek különböző igényeik vannak arra, hogy véleményüket kifejtthessék és meghallgassák őket, egyes gyermekek félénkek, hallás- vagy beszédzavarral küzdenek, egyes gyermekeknek pedig tolmácsra lehet szükségük. Egyes gyerekek már hozzászokhattak ahhoz, hogy megfogalmazzák és kifejezzék véleményüket, míg másoknak ez nehezebb lehet. A gyámnak a gyermek elvárásait is kezelnie kell, mivel a hatóságok döntései nem mindig felelnek meg a gyermek kívánságainak.

A nemzetközi védelmet kérő, kísérő nélküli gyermekek esetében az állami tisztviselőknek és a szolgáltatóknak a legtöbb gyermek esetében biztosítaniuk kell, hogy tolmács segítségét igénybe vehessék, és hogy a tolmácsolási szolgáltatást nyújtók tiszteletben tartsák a minőségi előírásokat, ne torzítsák a kommunikáció tartalmát és lényegét, semlegesek legyenek, és semmiképpen se félemlítsék meg a gyermeket. A tolmács és az ügyintéző neme fontos lehet a gyermek számára, és a gyermeket meg kell kérdezni a preferenciáiról, különösen akkor, ha a gyermek erőszak vagy kizsákmányolás áldozata, vagy ha a kommunikáció tárgya más érzékeny kérdéseket érint.

Ez a jog szigorúan összefügg a tájékoztatáshoz való joggal. A gyermeknek mindenkor joga van ahhoz, hogy információt kérjen, kapjon és megosszon ⁽⁵³⁾. A tájékoztatást a gyermek által érthető nyelven kell megadni. A gyermek tájékoztatása a gyermekkel kapcsolatba kerülő valamennyi szereplő felelőssége, de ez az Ön gyámként betöltött szerepének is nagyon fontos eleme. Előfordulhat, hogy a gyermek nem kap megfelelő tájékoztatást, vagy félreértette,

⁽⁵³⁾ UN CRC, op. id., lj. 6; Az ENSZ Közgyűlése, [Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya](#), 1966. december 16., Egyesült Nemzetek Szerződéseinek Gyűjteménye, 999. kötet, 171. o.; ENSZ Gyermekjogi Bizottság, [6. általános észrevétel \(2005\): A kísérő nélküli és elszakított gyermekek kezelése a származási országán kívül](#), 2005. szeptember 1., CRC/GC/2005/6; ENSZ Gyermekjogi Bizottság (CRC), [12. sz. általános észrevétel \(2009\): A gyermek meghallgatáshoz való joga](#), 2009. július 20., CRC/C/GC/12; ENSZ Gyermekjogi Bizottság (CRC), [14. sz. általános észrevétel \(2013\) a gyermek azon jogáról, hogy a gyermek mindenek felett álló érdekét elsődleges szempontként vegyék figyelembe \(3. cikk \(1\) bekezdés](#), 2013. május 29., CRC /C/GC/14; Európa Tanács, [Európai egyezmény a gyermekek jogainak gyakorlásáról](#), ETS 160. sz., hatályba lépés: 2000.07.01.

esetleg elfelejtette az információkat. Ez a jog szorosan kapcsolódik a jogi segítségnyújtás fontosságához.

A menekültügy keretében mindenkor biztosítani kell a titoktartáshoz való jogot. A gyermeket tájékoztatni kell arról, hogy minden megosztott információ bizalmas, és semmilyen körülmények között nem adható át a származási ország hatóságainak. Ezeket az információkat gyermekbarát módon, többek között a gyermek életkorának és érettségének figyelembe vételével kell biztosítani.

Gyakorlati tipp

Gyámként felelősséggel tartozik azért, hogy a megfelelő információk eljussanak a gyermekhez.

Egyéb gyakorlati lépések közé tartozhat, hogy hagyjuk és bátorítjuk a gyermekeket, hogy közbeszólás nélkül beszéljenek, ne ítélkezzünk, ne mondjunk ellent a gyermekeknek, és ne kérdőjelezzük meg az általuk előadott információkat. Biztosítsa a gyermekek és a családok számára a kérdésfeltevés jogát, és aktívan kérje a beleegyezést az információ megosztása előtt. Biztosítson elegendő időt a pihenésre és a szünetekre, amelyekben a gyermek mozoghat, játszhat és beszélhet a barátaival. Segítsen azonosítani és használni a fogyatékkal élő gyermekekkel való kommunikáció legmegfelelőbb módját. Biztosítson író- és rajzeszközöket, amelyek segítségével a gyermekek leírhatják történeteiket ⁽⁵⁴⁾.

⁽⁵⁴⁾ UNHCR, *Technical Guidance: Child Friendly Procedures* [Technikai útmutató: Gyermekbarát eljárások], 2021.

1. melléklet További források

EUAA

A menekültügyi eljáráshoz való hozzáférés és nyilvántartásba vétel

- EUAA, [*Practical Guide on Information Provision in the Asylum Procedure*](#) [Gyakorlati útmutató az információnyújtásról – Az eljáráshoz való hozzáférés], 2023. február.
- EASO, [*Practical Guide on Registration – Lodging of applications for international protection*](#) [Gyakorlati útmutató a nyilvántartásba vételről – Nemzetközi védelem iránti kérelmek benyújtása], 2021. december.

A kérelem kivizsgálása

- EUAA, [*Practical Guide on Political Opinion*](#) [Gyakorlati útmutató a politikai nézetekkel kapcsolatban], 2022. december.
- EUAA, [*Practical Guide – Interviewing applicants with religion-based asylum claims*](#) [Gyakorlati útmutató – A vallási alapon menedékjogot kérő kérelmezők meghallgatása], 2022. november.
- EASO, [*Gyakorlati útmutató a meghatározott társadalmi csoporthoz tartozásról*](#), 2020. március.
- EASO, [*Gyakorlati útmutató: A nemzetközi védelemre való jogosultság feltételei*](#), 2018. április.
- EASO, [*Gyakorlati útmutató: Bizonyítékok értékelése*](#), 2015. március.
- EASO, [*Gyakorlati útmutató: Személyes meghallgatás*](#), 2014. december.

Gyermekekkel kapcsolatos segédanyagok

- EUAA-FRA, Gyakorlati eszközök gyámoknak sorozat a következő témákban:
 - [*átmeneti védelem az Ukrajnából menekülő kísérő nélküli kiskorúak számára*](#), 2022. november;
 - [*the asylum procedure*](#) [a menekültügyi eljárás], 2023. október;
 - [*transnational procedures*](#) [transznacionális eljárások], 2023.
- EASO animációk:
 - [*Age assessment for children*](#) [Életkor-meghatározás gyermekek számára], 2021.
 - [*Age assessment for practitioners*](#) [Életkor-meghatározás szakemberek számára], 2020.

- EASO, [Gyakorlati útmutató a gyermek menekültügyi eljárásokban érvényesítendő, mindenek felett álló érdekéről](#), 2019.
- EASO, [Practical Guide on Family Tracing](#) [Gyakorlati útmutató a családtagok felkutatásáról], 2016. március.

FRA

FRA, [Guardianship for unaccompanied children - A manual for trainers of guardians](#) [Gyámság a kísérő nélküli gyermekek számára – Kézikönyv a gyámok oktatói számára], 2023. március 1.

FRA, [Handbook on European Law Relating to the Rights of the Child – 2022 edition](#) [Kézikönyv a gyermek jogaira vonatkozó európai jogról – 2022-es kiadás], 2022. április 13.

FRA e-tanulási anyagok, 2022, elérhető az alábbi címen: <https://e-learning.fra.europa.eu/>.

FRA, [Kézikönyv a menekültügyre, határookra és bevándorlásra vonatkozó európai jogról – 2020. évi kiadás](#), 2020. december 17.

FRA–Európai Bizottság, [Gyámság a szülői felügyelet nélkül maradt gyermekek számára](#), 2014. június 26.

FRA és az Európa Tanács, [Fundamental rights of refugees, asylum applicants and migrants at the European borders](#) [A menekültek, menedékkérők és migránsok alapvető jogai az európai határokon], 2020.

Európai Gyámügyi Hálózat

Európai Gyámügyi Hálózat, [7 EGN Standards for the delivery of guardianship to unaccompanied children](#) [Hét EGN-szabvány a kísérő nélküli gyermekek gyámságának ellátására], 2022.

Európai Gyámügyi Hálózat, [Children on the Move – A guide to working with unaccompanied children in Europe](#) [Vándorló gyermekek – Útmutató a kísérő nélküli gyermekekkel való munkához Európában], 2021. február.

Európai Gyámügyi Hálózat, [Pilot Assessment System for Guardianship](#) [A gyámság kísérleti értékelési rendszere], 2019. szeptember.

UNHCR

UNHCR, [*Technical Guidance: child friendly procedures*](#) [Technikai útmutató: Gyermekbarát eljárások], 2021.

UNHCR, [*Best Interests Procedure Guidelines: Assessing and determining the best interests of the child*](#) [A mindenek felett álló érdekeket szolgáló eljárásra vonatkozó iránymutatások: A gyermek mindenek felett álló érdekének értékelése és meghatározása], 2021. május.

UNHCR, [*Guidelines on International Protection No. 8: Child Asylum Claims under Articles 1\(A\)2 and 1\(F\) of the 1951 Convention and/or 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*](#) [8. számú nemzetközi védelmi iránymutatás: Gyermekek által benyújtott menedékkérelmek a menekültek helyzetére vonatkozó 1951. évi egyezmény 1A. cikkének 2. pontja és 1F. cikke és/vagy a menekültek jogállásáról szóló 1967. évi jegyzőkönyv alapján], 2009. december 22., HCR/GIP/09/08.

UNICEF

UNICEF, [*Accelerating Inclusion of Refugee Children*](#) [A menekült gyermekek integrációjának felgyorsítása], 2023. június.

UNICEF, [*Strengthening Inclusive Social Protection Systems*](#) [Az inkluzív szociális védelmi rendszerek megerősítése], 2023. február.

UNICEF, [*Convention on the Rights of the Child: The children's version*](#) [Egyezmény a gyermek jogairól: A gyermekeknek szóló változat], 2019.

UNICEF, [*A Right to be Heard*](#) [A meghallgatáshoz való jog], 2018. december.

UNICEF, [*Psychosocial Support in Humanitarian Settings*](#) [Pszichoszociális támogatás humanitárius helyzetekben], 2018. augusztus.

Nemzetközi Migrációs Szervezet

Nemzetközi Migrációs Szervezet, [*Caring for unaccompanied migrant children*](#) [Gondoskodás a kísérő nélküli migráns gyermekekről]: Eszköztár a kulturális érzékenység előmozdítására kísérő nélküli migráns gyermekek gondozása során, 2022.

Nemzetközi Migrációs Szervezet, „Emberkereskedelem: Védelem és segítségnyújtás az áldozatoknak”. Az [E-Campusban](#) elérhető, önállóan ütemezhető e-tanulási tanfolyam.

Európa Tanács

Európa Tanács, a Miniszteri Bizottság [CM/Rec\(2022\)22 ajánlása](#) a tagállamok számára az emberi jogi elvekről és az életkor meghatározására vonatkozó iránymutatásokról a migrációval összefüggésben, valamint annak indokolása, 2022. december 14-én elfogadva.

Európa Tanács, a Miniszteri Bizottság [CM/Rec\(2019\)11 ajánlása](#) a tagállamoknak a kísérő nélküli és elszakított gyermekek hatékony gyámságáról a migrációval összefüggésben, 2019. december 11-én elfogadva.

Európa Tanács, [*How to convey child friendly information to children in migration: a Handbook for frontline professionals*](#) [Hogyan adjunk át információkat gyermekbarát módon a migráns gyermekeknek: kézikönyv a frontvonalban dolgozó szakemberek számára], 2018. december.

Ábrák jegyzéke

1. ábra A védelem típusai.....	10
2. ábra Az alapvető jogok és a menedékjog közötti összefüggések	12
3. ábra A gyermek jogairól szóló egyezmény négy kulcsfontosságú kötelező érvényű alapelve	18

